

УДК 349.2: 331.2 (477)
DOI <https://doi.org/10.32841/ILA.2019.22.02>

МАЛЮГА Л. Ю.,
кандидат юридичних наук,
старший науковий співробітник юридичного факультету
Київського національного університету імені Тараса Шевченка

ЄВРОПЕЙСЬКІ СОЦІАЛЬНІ СТАНДАРТИ В КОНТЕКСТІ ПРАВА НА СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ В УКРАЇНІ

Анотація. У статті встановлено, що згідно з положеннями Основного Закону Україна є соціальною державою, тобто визнає людину найвищою соціальною цінністю, забезпечує кожному гідний рівень життя, перерозподіляє економічні блага між громадянами відповідно до принципу соціальної справедливості. Однак закріплення такого типу організації державного та громадського життя не означає, що національне соціальне законодавство України відповідає йому.

У процесі дослідження проаналізовано наукову літературу із даного питання та встановлено, що у зв'язку із євроінтеграційним курсом нашої держави все ще зберігають актуальність питання, пов'язані із адаптацією національного соціального законодавства України до європейських нормативно-правових актів соціального права. Взнявши курс до євроінтеграції як зовнішньополітичного пріоритету і ключової мети розвитку держави Україна поступово здійснює наближення свого законодавства до європейських стандартів, у тому числі й у соціальній сфері. Це означає, що усі нормативно-правові акти соціального законодавства України, які сьогодні приймаються вітчизняним законодавцем, мають відповідати праву Європейського Союзу. Тому завдання українських науковців полягає в аналізі європейських соціальних стандартів та встановленні того, яким є ступінь адаптації соціального законодавства України до європейських соціальних стандартів, та до яких актів *acquis communautaire* потребує адаптації вітчизняне законодавство.

Встановлено, що Україна сьогодні здійснює діяльність щодо адаптації національного соціального законодавства до європейських соціальних стандартів. Україна ратифікувала більшу частину норм Європейської соціальної хартії (переглянутої), яка є одним із найважливіших нормативно-правових актів, які містять європейські соціальні стандарти. Також Україною здійснено важливий крок до ратифікації іншого важливого нормативно-правового акту – Європейського кодексу соціального забезпечення (переглянутого), який було підписано нашою державою. Зроблено висновок, що норми українського законодавства є адаптованими до стандартів, передбачених Хартією Європейського співтовариства про основні соціальні права працівників.

Ключові слова: правовий стандарт, соціальне законодавство, європейське законодавство, *acquis communautaire*, європейське соціальне законодавство, адаптація.

Постановка проблеми. Європейська інтеграція є вибором українського народу, який ґрунтується на усвідомленні історичної ідентичності та спільності із європейськими країнами та водночас є каталізатором реформ, в основі яких перебувають демократичні цінності й соціальна справедливість. Поштовхом для утвердження євроінтеграції як ключової мети України стало укладення Угоди про партнерство і співробітництво між Україною і Європейськими співтовариствами та їх державами-членами від 14 червня 1994 року [1], у якій, зокрема, було спрямовано курс зовнішньої політики до наближення вітчизняного законодавства до європейського законодавства. По суті, із цього моменту розпочався довгий процес адаптації законодавства України до європейських стандартів. Не оминув цей процес і соціальну сферу, адже в рамках зближення українського та європейського законодавств узгодженість має бути досягнута в усіх без винятку сферах, а не лише в окремих. Тому важливим напрямом євроінтеграційного курсу є визначення європейських соціальних стандартів як складника національного соціального законодавства України.

Протягом періоду незалежності України вітчизняному законодавцю так і не вдалось врегулювати соціальну сферу таким чином, щоб вона відповідала європейським зразкам: все ще не ратифіковані всі європейські нормативно-правові акти соціального законодавства, на науковому рівні регулярно аналізуються проблеми сучасного стану законодавства України про соціальне забезпечення. В таких умовах необхідність дослідження європейських соціальних стандартів пов'язана із тим, що ефективність реалізації євроінтеграційного курсу безпосередньо залежить від стану національного законодавства та його відповідності європейським стандартам. Враховуючи те, що вітчизняне соціальне законодавство сьогодні є не до кінця адаптованим до європейських стандартів, питання дослідження європейських актів соціального законодавства залишається актуальним для дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Для вітчизняної науки є традиційним інтерес дослідників до питань європейських стандартів та соціального законодавства нашої держави у контексті його проблем та напрямів удосконалення. Тому загалом у вітчизняній правовій доктрині багато вчених приділяли увагу питанню європейських стандартів, як-от: В.М. Бестачастний, Н.Б. Болотіна, І.З. Брацук, О.В. Головенко, С.В. Грищак, О.О. Губанов, С.В. Істомін, Ю.В. Ковбасюк, Т.О. Коломоєць, В.Л. Костюк, П.М. Лисенко, О.І. Миколенко, В.Ф. Москаленко, Н.М. Мужикова, І.В. Новосельська, Н.М. Пархоменко, О.В. Прилипчук, О.В. Тищенко, О.А. Телічко, М.М. Феськов, О.Б. Черномаз, М.М. Шумило. Водночас аналіз їх наукових доробків дає підстави стверджувати про відсутність комплексного підходу до осмислення специфіки європейських соціальних стандартів, а також їх ролі для врегулювання соціальної сфери в нашій державі. Тому задача формування цілісного й об'єктивного уявлення про зміст європейських соціальних стандартів та міру адаптації

вітчизняних актів соціального законодавства до їх положень все ще стоїть перед вітчизняними науковцями.

Метою статті є: 1) виділити основні європейські стандарти в соціальній сфері; 2) встановити перелік стандартів, ратифікованих вітчизняним законодавцем; 3) проаналізувати зміст, роль, значення та особливості кожного із виділених європейських стандартів у соціальній сфері; 4) визначити специфіку кожного із європейських соціальних стандартів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Як зазначає у своїй праці І.В. Новосельська [2, с. 96], сьогодні Рада Європи ухвалила більше 150 актів із питань прав людини, у тому числі й тих, що містять соціальні стандарти. Відповідно, до основних стандартів в соціальній сфері дослідницею віднесено стандарти, закріплені в наступних нормативно-правових актах: 1) Європейській соціальній хартії (переглянутій) (ETS № 163) від 03.05.1996 року [3]; 2) Європейському кодексу соціального забезпечення (переглянутому) (ETS № 139) від 06.11.1990 року [4]; 3) Хартії Європейського співтовариства про основні соціальні права працівників від 09.12.1989 року [5]; 4) Хартії основних прав Європейського Союзу від 07.12.2000 року [6]. На нашу думку, віднесення до цього переліку Хартії основних прав Європейського Союзу від 07.12.2000 року [6] є досить спірним, оскільки цей нормативно-правовий акт, на відміну від інших, виділених автором, охоплює широке коло прав, а не лише соціальних. Відповідно, ті соціальні стандарти, які в ній закріплені, по суті, дублюють стандарти, які закріплені в інших нормативно-правових актах. Тому, на нашу думку, питання європейських соціальних стандартів варто розглядати у контексті їх закріплення в нормах вищенаведених нормативно-правових актів.

Так, Європейська соціальна хартія (переглянута) (ETS № 163) від 03.05.1996 року [3] є одним із найважливіших нормативно-правових актів європейського соціального законодавства. Саме тому ратифікація Україною Європейської соціальної хартії (переглянутої) 14 вересня 2006 року [7] є одним із найважливіших кроків нашої держави на шляху до адаптації соціального законодавства України до *acquis communautaire*.

Аналіз положень Європейської соціальної хартії (переглянутої) (ETS № 163) від 03.05.1996 року [3] свідчить про те, що вони передбачають захист таких важливих соціальних прав громадян, як право на працю, право на справедливі, безпечні та здорові умови праці, право на справедливу винагороду, право на створення організацій та укладення колективних договорів, право дітей та підлітків на захист, право на соціальне забезпечення та охорону здоров'я, право на соціальну та медичну допомогу, право сім'ї на соціальний, правовий та економічний захист, включаючи дітей та підлітків, право чоловіків і жінок на рівні можливості та рівне ставлення у вирішенні питань щодо працевлаштування, право на захист трудящих-мігрантів та їхніх родин тощо. Як зазначають Н.Б. Болотіна та М.М. Феськов, однією із особливостей Хартії є те, що у змісті цього нормативно-правового акту права, назви яких винесені у назву статті, поділяються на більш конкретні

права, що закріплені в окремих пунктах зазначених статей. У такий спосіб і шляхом такої конкретизації перелік прав значно розширено. При цьому під час ратифікації держава сама визначає, які саме пункти конкретної статті вона обирає для ратифікації [8, с. 40]. Саме тому Україна приєдналась не до усіх статей Хартії, а лише до 27 статей та 74 пунктів станом на момент ратифікації, та до пунктів 3, 4 статті 12, згодом згідно із Законом України «Про внесення зміни до пункту 2 Закону України «Про ратифікацію Європейської соціальної хартії (переглянутої)»» від 17.05.2017 № 2034-VIII [9]. При цьому звернемо увагу на те, що Україна не взяла на себе зобов'язання стосовно таких прав: установлення щорічної оплачуваної відпустки тривалістю не менше чотирьох тижнів; визнання права працівників на таку винагороду, яка забезпечує їм та їхнім сім'ям достатній життєвий рівень. Крім того, Україна не взяла на себе зобов'язання започаткувати систему соціального забезпечення та підтримувати її функціонування на задовільному рівні і не ратифіковано норми, присвячені здійсненню права на соціальну та медичну допомогу й правам трудящих-мігрантів та членів їхніх сімей на захист і допомогу. Залишаються незахищеними права працівників на захист їхніх прав у разі банкрутства їхнього роботодавця, а також нератифіковане право щодо встановлення цін на житло, доступних для малозабезпечених осіб. Не зважаючи на такі моменти, важливим досягненням України є те, що Європейська соціальна хартія (переглянута) (ETS № 163) від 03.05.1996 року [3] є ратифікованою в Україні, тобто є частиною національного законодавства. Приєднавшись до цих норм, Україна підтвердила свій європейський вибір і взяла на себе зобов'язання наблизити правове регулювання соціального захисту та забезпечення населення до європейських стандартів.

Так, у змісті Європейської соціальної хартії (переглянутої) (ETS № 163) від 03.05.1996 року [3] закріплено низку основоположних соціальних прав людини та гарантій їх здійснення. Прикладами таких прав є: визначене у статті 11 право на охорону здоров'я; передбачене статтею 12 право на соціальне забезпечення, яке включає комплекс зобов'язань сторін Хартії (стаття не ратифікована Україною); встановлене статтею 13 право на соціальну та медичну допомогу (не ратифікована Україною); регламентоване у статті 14 право на користування послугами соціальних служб; встановлене у статті 15 право осіб з інвалідністю на самостійність, соціальну інтеграцію та участь у житті суспільства; визначене у статті 16 право сім'ї на соціальний, правовий та економічний захист; регламентоване статтею 17 право дітей та підлітків на соціальний, правовий та економічний захист; встановлене у статті 23 право осіб похилого віку на соціальний захист; передбачене статтею 30 право на захист від бідності та соціального відчуження та інші соціальні права. При цьому, як зазначається на науковому рівні, аналіз відповідності національного законодавства ратифікованим статтям Європейської соціальної Хартії (переглянутої) свідчить про те, що норми соціального законодавства України не є адаптованими до європейських

соціальних стандартів, передбачених Хартією [10, с. 306]. Наприклад, у частині 1 та 2 статті 31, які були ратифіковані нашою державою, визначено, що Україна взяла на себе обов'язок сприяння доступу до житла належного рівня та запобігання бездомності і її скорочення з метою її поступової ліквідації. Проте, по суті, у національному законодавстві відсутні гарантії реалізації цього обов'язку. Тому можна зробити висновок про те, що реалізація стандартів, визначених Хартією, є недостатньо ефективною.

З іншого боку, є і протилежні приклади. Так, стаття 30 Хартії визначає право на захист від бідності та соціального відчуження. Не зважаючи на те, що Україна є державою із стабільно високим рівнем бідності, держава здійснює діяльність, спрямовану на подолання цього негативного явища. Наприклад, в Україні прийнято Стратегію подолання бідності [11], і при цьому щороку Кабінетом Міністрів України затверджується план заходів, спрямованих на реалізацію цієї Стратегії [12]. А тому зробимо висновок, що норми національного соціального законодавства були частково приведені у відповідність до європейських соціальних стандартів, визначених у Європейській соціальній хартії (переглянутій), але водночас деякі зобов'язання не виконані Україною донині.

Отже, Європейська соціальна хартія (переглянута) (ETS № 163) від 03.05.1996 року [3] у своєму змісті визначає систему основоположних соціальних прав та контекстних напрямів щодо їх реалізації, які мають бути запроваджені державами, які до неї приєдналися. Україна взяла на себе обов'язок імплементувати окремі положення, які наша держава визначила у спеціальному порядку, у національне соціальне законодавство.

Таким чином, Європейська соціальна хартія (переглянута) (ETS № 163) від 03.05.1996 року [3] як міжнародний нормативно-правовий акт, який закріплює у своєму змісті європейські соціальні стандарти, характеризується наступними особливостями: 1) Європейська соціальна хартія (переглянута) є основою, у якій формуються та відображаються європейські соціальні стандарти; 2) норми Європейської соціальної хартії (переглянутої) містять основоположні соціальні права та гарантії; 3) Європейська соціальна хартія (переглянута) є складником національного соціального законодавства України, адже цей договір було ратифіковано у встановленому законом порядку, тож норми національного соціального законодавства України не можуть суперечити змісту цього договору та мають бути адаптованими до європейських соціальних стандартів, закріплених у ньому; 4) не всі норми національного соціального законодавства України сьогодні є адаптованими до європейських соціальних стандартів, визначених у Європейській соціальній хартії (переглянутій).

Наступним нормативно-правовим актом, який закріплює європейські соціальні стандарти, є Європейський кодекс соціального забезпечення (переглянутий) (ETS № 139) від 06.11.1990 року [4], як зазначає І.В. Новосельська, він являє собою орієнтир європейської моделі соціального забезпечення, заснованої на соціальній справедливості [13, с. 44]. Так, Україна

підписала цей нормативно-правовий акт 10 листопада 2016 року, але при цьому Європейський кодекс соціального забезпечення (переглянутий) до цих пір не ратифіковано. Підписання цього документу поставило завдання перед Україною не лише адаптувати національне соціальне законодавство Кодексу, але й практично впровадити передбачені у його змісті соціальні стандарти. Проте сьогодні Кодекс ще не є складником соціального законодавства України.

Кодекс встановлює мінімальні соціальні стандарти, які держави повинні забезпечувати у зв'язку з такими соціальними ризиками, як хвороба, безробіття, старість, трудове каліцтво, професійна хвороба, материнство, інвалідність, втрата годувальника, утримання дітей. Для прикладу, у статті 26 визначено, що обставиною, за якої надається допомога, є період життя після досягнення визначеного віку, а визначений вік повинен не перевищувати 65 років, якщо не буде обґрунтовано більш похилий вік. Відповідно, держави, які ратифікували цей нормативно-правовий акт, взяли на себе обов'язок встановити мінімальний стандарт виходу громадян на пенсію у віці, який не перевищує 65 років. Загалом Європейський кодекс соціального забезпечення передбачає велику кількість профілактичних заходів, спрямованих на попередження страхового випадку та зниження його соціальних і фінансових наслідків. В інтересах забезпечення гнучкого підходу щодо надання права на допомогу передбачена певна ступінь допусків, яка дає змогу за умови зниження рівня захисту шляхом будь-яких винятків надавати компенсації або еквівалентне забезпечення.

О.М. Ярошенко доходить висновку, що Європейський кодекс соціального забезпечення (переглянутий) (ETS № 139) від 06.11.1990 року [4] визначив такі види соціального забезпечення: медична допомога, відшкодування через тимчасову непрацездатність або безробіття, пенсії по старості, допомоги сімейні, у зв'язку з вагітністю й пологами, пенсії по інвалідності й у разі втрати годувальника. Тобто коло питань, яке врегульовується цим нормативно-правовим актом, є вужчим, ніж коло питань, урегульованих Європейською соціальною хартією (переглянутою) (ETS № 163) від 03.05.1996 року. При цьому Кодекс гарантує захищеним особам допомогу у зв'язку зі станом здоров'я, що вимагає медичної допомоги профілактичного чи лікувального характеру, а також з метою підтримання, відновлення чи поліпшення здоров'я захищеної особи та її спроможності працювати й задовольняти свої особисті потреби. Також Кодексом передбачено, що допомога сім'ям із дітьми включає: 1) періодичну грошову виплату, що надається будь-якій захищеній особі, що задовольняє визначеному строку набуття права на неї; 2) забезпечення дітям належного харчування, одягу, житла, відпочинку або домашньої допомоги [14, с. 99].

Загалом, здійснюючи порівняння Європейського кодексу соціального забезпечення (переглянутого) (ETS № 139) від 06.11.1990 року та Європейської соціальної хартії (переглянутої) (ETS № 163) від 03.05.1996 року, варто зробити висновок, що обидва нормативно-правові акти врегульову-

ють низку одних і тих самих питань, проте вони не дублюють зміст один одного і їх норми не суперечать одна одній. Швидше, обидва міжнародних документи мають взаємодоповнюючий характер по відношенню один до одного. Європейський кодекс соціального забезпечення (переглянутий) (ETS № 139) від 06.11.1990 року врегульовує значно вужче коло питань і при цьому, на відміну від Хартії, встановлює мінімальні стандарти соціального забезпечення населення, які не можуть бути зменшені в національних законодавствах.

Здійснивши порівняння положень Європейського кодексу соціального забезпечення (переглянутого) (ETS № 139) від 06.11.1990 року [4] із національним соціальним законодавством України, зробимо висновок, що законодавство України в частині мінімальних стандартів захисту, які держави повинні надавати у зв'язку з традиційними соціальними ризиками (хворобою, безробіттям, старістю, трудовим каліцтвом, професійною хворобою, материнством, інвалідністю, втратою годувальника, утриманням дітей), відповідає вимогам Європейського кодексу соціального забезпечення, адже усі види соціальних допомог у тій чи іншій формі є характерними для національної системи соціального захисту. Однак при цьому варто враховувати, що однією із вимог Європейського кодексу соціального забезпечення (переглянутого) (ETS № 139) від 06.11.1990 року [4] є відповідний рівень соціальних допомог. У преамбулі цього нормативно-правового акту визначено, що договірні сторони переконані у доцільності піднесення Європейського кодексу соціального забезпечення на більш високий рівень, ніж мінімальні норми. Це означає, що Україна має докладати зусиль для піднесення системи соціального забезпечення на вищий рівень, ніж передбачено мінімальними європейськими стандартами. При цьому очевидно, що Україна суттєво відстає від європейських стандартів у сфері соціального захисту у контексті низького рівня соціальних допомог.

Отже, Європейський кодекс соціального забезпечення (переглянутий) (ETS № 139) від 06.11.1990 року [4] як міжнародний нормативно-правовий акт, який закріплює у своєму змісті європейські соціальні стандарти, характеризується такими особливостями: 1) Європейський кодекс соціального забезпечення (переглянутий) підписаний Україною, проте не ратифікований, а тому не є складником українського соціального законодавства; 2) Європейський кодекс соціального забезпечення (переглянутий) встановлює загальні засади соціального забезпечення та перелік видів соціального забезпечення; 3) Європейська соціальна хартія (переглянута) визначає мінімальні стандарти соціального забезпечення населення, нижче рівня яких сторони не можуть опускатись у національних законодавствах; 4) українське національне соціальне законодавство відповідає стандартам, закріпленим у Кодексі в частині видів соціальних допомог, проте не відповідає в контексті їх розмірів.

Наступним нормативно-правовим актом, у нормах якого закріплено європейські соціальні стандарти, є Хартія Європейського співтовариства

про основні соціальні права працівників від 09.12.1989 року [5]. Цей нормативно-правовий акт було прийнято Радою Європейського Співтовариства на пропозицію Європейської Комісії та після консультацій з Економічним і Соціальним Комітетом та Європейським Парламентом. Його значення як міжнародного документу, який встановлює європейські соціальні стандарти, полягає у тому, що його прийняття стало першою спробою міждержавного співробітництва з питань соціального забезпечення і захисту населення у рамках Європейського Співтовариства [15, с. 2–3]. Не зважаючи на те, що його дія охоплює вузьке коло відносин (тільки трудові), він встановлює вичерпний перелік соціальних прав та стандартів на різних рівнях та в різних сферах.

Так, згідно з положеннями Хартії Європейського співтовариства про основні соціальні права працівників від 09.12.1989 року [5] кожний працівник Європейського співтовариства має право на соціальний захист і незалежно від статусу і розміру підприємства, на якому працює, користуватися адекватним рівнем допомоги з соціального забезпечення. Серед прав працівників, у його нормах визначені наступні: право на свободу пересування територією Співтовариства; право вільно вибирати і працювати за своєю спеціальністю; право кожного на справедливу винагороду праці; право на поліпшення умов життя та праці; право кожного на достатній соціальний захист; право підприємців на створення професійних організацій; право трудящих на створення профспілок; право трудящих на доступ до професійного навчання; рівність між чоловіками і жінками в соціальних правах; право трудящих на інформацію, консультації та участь; право кожного працівника на задовільні умови здоров'я та безпеку; право дітей та підлітків на захист; право людей похилого віку на захист; право осіб, які втратили працездатність, на захист. При цьому пунктом 26 передбачено, що всі непрацездатні особи, незалежно від походження і причини їхньої непрацездатності, повинні мати право на додаткові конкретні заходи, спрямовані на поліпшення їхньої інтеграції в соціальне та професійне життя. Тобто додаткові права та гарантії надано навіть тим особам, які не мають можливості увійти до ринку праці.

Оскільки Україна декларує як мету входження до Європейського співтовариства, однак наразі не є його частиною, то і Хартія Європейського співтовариства про основні соціальні права працівників від 09.12.1989 року [5] не є складником національного соціального законодавства. Проте зміст положень цього нормативно-правового акту свідчить, що більшість соціальних прав та гарантій, передбачених у його нормах, також закріплені і в чинному законодавстві про працю. Окремі норми, зокрема антидискримінаційні, закріплені в нормах проекту Трудового кодексу України [16]. Тому у разі наближення перспективи входження до Європейського співтовариства адаптація законодавства України до соціальних стандартів не буде проблемною.

Отже, Хартія Європейського співтовариства про основні соціальні права працівників від 09.12.1989 року [5] як міжнародний нормативно-правовий акт, який закріплює у своєму змісті європейські соціальні стандарти, характеризується такими особливостями: 1) соціальні стандарти, закріплені у Хартії, стосуються вузького кола суспільних відносин, зокрема трудових та тісно пов'язаних із трудовими відносин; 2) Хартія Європейського співтовариства про основні соціальні права працівників закріплює вичерпне коло прав та гарантій, якими наділяються учасники трудових та тісно пов'язаних із трудовими відносин; 3) до вступу України до Європейського співтовариства Україна не може бути включена до сторін цього договору, проте передбачені ним стандарти є характерними і для українського законодавства.

Висновки. Підсумовуючи здійснене дослідження, зробимо висновок про те, що Україна сьогодні здійснює діяльність щодо адаптації національного соціального законодавства до європейських соціальних стандартів. У процесі аналізу нами встановлено, що Україна ратифікувала більшу частину норм Європейської соціальної хартії (переглянутої), яка є одним із найважливіших нормативно-правових актів у контексті закріплення європейських соціальних стандартів. При цьому вказаний процес не завершено, оскільки вже після ратифікації означеного нормативно-правового акту Україна додатково ратифікувала інші норми, отже, є підстави спрогнозувати, що така діяльність законодавця буде здійснюватись і надалі. Також Україною здійснено важливий крок до ратифікації іншого важливого нормативно-правового акту, який закріплює європейські соціальні стандарти – Європейського кодексу соціального забезпечення (переглянутого). Цей нормативно-правовий акт було підписано Україною і наступним кроком імплементації його норм до національного законодавства України є ратифікація цього документу. Ще одним проаналізованим нами нормативно-правовим актом є Хартія Європейського співтовариства про основні соціальні права працівників. Не зважаючи на те, що її дія поширюється винятково на учасників Європейського Союзу, звернемо увагу на те, що норми українського законодавства, по суті, є адаптованими до стандартів, передбачених цим нормативно-правовим актом.

Отже, сьогодні не всі нормативно-правові акти, які містять європейські соціальні стандарти, є ратифікованими вітчизняним законодавцем, проте наявні тенденції до вирішення цієї задачі найближчим часом. Отже, надалі дослідження європейських соціальних стандартів не втрачатиме актуальності.

Література:

1. Угода про партнерство і співробітництво між Україною і Європейськими Співтовариствами та їх державами-членами. Міжнародний документ від 14.06.1994. *Офіційний вісник України* від 29.06.2006. 2006 р. № 24. Стор. 203. стаття 1794. Код акта 36581/2006.

2. Новосельська І., Котул В. Основне значення міжнародних соціальних стандартів у законодавстві України. *Підприємництво, господарство і право*. 2017. № 3. С. 95–97.
3. Європейська соціальна хартія (переглянута): Міжнародний документ від 03.05.1996. *Відомості Верховної Ради України*. 2007 р. № 51. Стор. 2096.
4. Європейський кодекс соціального забезпечення (переглянутий) (ETS N 139): Міжнародний документ від 06.11.1990 № ETS N 139 URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_651 (дата звернення: 27.08.2019 року).
5. Хартія Співтовариства про основні соціальні права працівників: Міжнародний документ від 09.12.1989. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_044 (дата звернення: 27.08.2019 року).
6. Хартія основних прав Європейського Союзу: Міжнародний документ від 07.12.2000. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_524 (дата звернення: 27.08.2019 року).
7. Про ратифікацію Європейської соціальної хартії (переглянутої): Закон України від 14.09.2006 № 137-V. *Відомості Верховної Ради України*. 2006. N 43. Ст. 418.
8. Болотіна Н.Б., Феськов М.М. Європейська соціальна хартія (переглянута) і Україна. *Юридична наука*. 2011. № 3. С. 36–47.
9. Про внесення зміни до пункту 2 Закону України «Про ратифікацію Європейської соціальної хартії (переглянутої)»: Закон України від 17.05.2017 № 2034-VIII. *Відомості Верховної Ради*. 2017. № 24. Ст. 279.
10. Павлів-Самойл Н. П. Аналіз відповідності національного законодавства ратифікованим статтям Європейської соціальної Хартії (переглянутої). *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. *Юридичні науки*. 2016. № 845. С. 302-307.
11. Про схвалення Стратегії подолання бідності: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 16.03.2016 № 161-р. *Офіційний вісник України*. 2016 р. № 23. стор. 189. стаття 923. код акта 81159/2016.
12. Про затвердження плану заходів на 2019 рік з реалізації Стратегії подолання бідності: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 20.02.2019 № 86-р. *Урядовий кур'єр*. № 49.
13. Новосельська І., Руше М. Кодифікація законодавства України із соціального забезпечення. *Підприємництво, господарство і право*. 2017. № 7. С. 43–45.
14. Право соціального забезпечення в Україні : підручник / О.М. Ярошенко, Г.О. Барабаш, Н.М. Вапнярчук та ін. ; за ред. О.М. Ярошенка. 4-те вид., допов. Харків : Право, 2015. 458 с.
15. Москаленко О.В. Європейські стандарти соціального страхування. *Право та інноваційне суспільство*. 2013. № 1. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pric_2013_1_12 (дата звернення: 27.08.2019 року).
16. Трудовий кодекс України: Проект Закону України № 1658 від 27.12.2014. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=53221 (дата звернення: 27.08.2019 року).

Maliuha L. European social standards in the context of the right to social protection in Ukraine

Summary. The article establishes that according to the provisions of the Basic Law, Ukraine is a social state, that is, a state that recognizes a person of the highest social value, provides

everyone with a decent standard of living, and redistributes economic benefits between citizens in accordance with the principle of social justice. However, securing this type of organization of state and public life does not mean that Ukraine's national social legislation is in line with it.

In the course of the research, the scientific literature on the subject was analyzed and it was found that, in connection with the European integration course of our country, the issues related to the adaptation of the national social legislation of Ukraine to the European normative-legal acts of social law are still relevant. Taking a course on European integration as a foreign policy priority and a key goal of the country's development, Ukraine is gradually converging its legislation with European standards, including in the social sphere. This means that all regulations of social legislation of Ukraine, which are adopted today by the domestic legislator, must comply with the law of the European Union. Therefore, the task of Ukrainian scientists is to analyze European social standards and to determine what is the degree of adaptation of social legislation of Ukraine to European social standards, and to what acts of the *acquis communautaire* requires adaptation of domestic legislation.

It is established that today Ukraine is working on the adaptation of national social legislation to European social standards. Ukraine has ratified most of the rules of the European Social Charter (revised), which is one of the most important legal acts that contain European social standards. Ukraine has also taken an important step towards ratifying another important legal act - the European Social Security Code (revised), which was signed by our country. It is concluded that the norms of the Ukrainian legislation are adapted to the standards stipulated by the Charter of the European Community on Fundamental Social Rights of Workers.

Key words: legal standard, social legislation, European legislation, *acquis communautaire*, European social legislation, adaptation.